СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 28. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 12-го лютого 1943. No. 28. Jersey City, N. J., Friday, February 12, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЩЕ ТРЕБА БУДЕ ДЛЯ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ ДОДАТКОВИХ 6,400,000 РОБІТНИКІВ

ШИКАГО.—Пол В. МекНат, голова Комісії Людської Сили, є тої думки, що треба буде завести незабаром 48-годинний тиждень праці в многих інших округах, а не тільки в тих 32, які проголошено. В тому році воєнна продукція, казав він у промові, буде поширена на такі великі розміри, що ще треба буде дати їй додаткових 6,400,000 робітників.

ЯПОНЦІ ВІДСТУПАЮТЬ ТЕЖ І В НОВІЙ ҐВІНЕЇ.

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — По вичищенню Ґвадалканалу з японських наїздників аліянтські війська беруться за таке саме діло в Новій Ґвінеї. Початок уже зроблений. Змушено японців під Во до відступу на шість миль.

НЕМА НАЗАГАЛ СПРОТИВУ ПРОТИ 48 ГОДИН ПРАЦІ В ТИЖНІ.

ВАШИНГТОН. — Комісія Людської Сили, що зарядила на зазив президента Рузвелта мінімум 48 годин праці в тижні в 32 округах воєнної промисловости, дістала у цій справі повно звідомлень з поданих округ, з яких виходить, що робітництво приняло це зарядження назагал прихильно. Принаймні можна таке сказати про Американську Федерацію Праці та про юнію Обєднаних Автомобільних Робітників. Тільки Конґрес Промислових Організацій збув зарядження Мовчанкою. Вилйем Ґрін, президент А. Ф. П., заявив, що він був уже давно за 48 годинний тиждень праці, але буде рішучо проти того, щоб ті години ще побільшити.

ВЖЕ ЗИСКАНО 1,000,000 ДОДАТКОВИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. Урядові кола в Вашингтоні обчисляють, що через зарядження 48-годинного тижня праці воєнна індустрія збільшить працю до такої міри, якби дістала один міліон робітників більше.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ЗА ЖІНКАМИ.

ВАШИНГТОН. — Обороняючи заведення примусового 48-годинного тижня праці як воєнну конечність, пані Елеанор Рузвелт піддає, що треба якось так заряджувати, щоб жінки-робітниці могли мати нагоду робити закупна в суботу.

КОМІТЕТ ДАЄСА БУДЕ ІСТНУВАТИ ЩЕ ДАЛЬШИХ ДВА РОКИ.

ВАШИНГТОН. — Палата послів рішила 302 голосами проти 94, щоби продовжити істновання Комітету Даєса для розсліду не-американських діянь ще на два роки. Проти Комітету виступали сторонники „Ню Діл" та деякі републиканці. Тим самим спеціяльний підкомітет для розсліду 38 федеральних урядовців, яких Даєс посуджує за приналежність до комуністичних організацій, буде продовжати свою діяльність. Конґресмен Кер є головою того підкомітету, що вже зачав переслухувати Вилйема Пікінса, нігра, що служить у департаменті скарбу. Якщо буде доказано, що він, як й інші обвинувачені урядовці є дійсно в рядах комуністичної партії, то палата послів, як заповідають, заявиться за те, щоби відтягнути з видатків ті гроші, які держава видає на їхні плати.

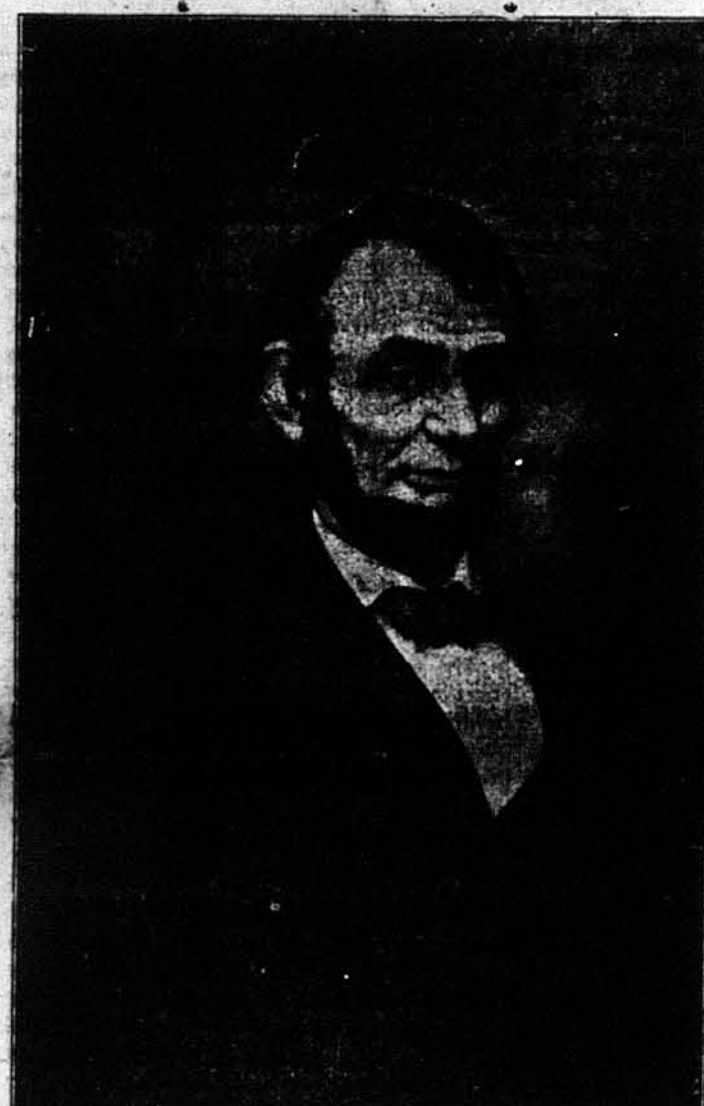
ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ОБМЕЖЕННЯ ПЛАТНІ ДО $25,000 РІЧНО.

ВАШИНГТОН. — У своїй програмі контрольовання заробітних платень, що знову звязане з боротьбою проти інфляції, президент Рузвелт заявився за те, щоб ніхто не побирав річно начисто більше як $25,000. Проти цього зачалась в палаті послів опозиція, яку започаткував конґресмен Дизней з Оклагоми.

ДЕБАТА НАД ЖУРНАЛОМ „ВИКТОРІ".

ВАШИНГТОН. — В обидвох палатах конґресу готова відбутись довша дискусія, вже започаткована в палаті послів, яка відноситься до урядових пропаґандних публікацій. Заатаковано журнал „Викторі", що його зачало видавати для заграниці Бюро Воєнних Інформацій. Кажеться, що журнал веде аґітацію за те, щоб през. Рузвелт став ще і за четвертим наворотом президентом держави. На те відповів Елмер Дейвис, голова Бюра Воєнних Інформацій, що журнал призначений для Полудневої Америки, Австралії, Єгипту і Англії, а там — не вибирають президента Злучених Держав. А коли видається щось для чужих країв, казав Дейвис, то муситься щось сказати і про президента Злучених Держав. Зате він признав, що можна було сказати про президента зручніше й розумніше, як це написано в першому числі журналу. Перше видання коштувало $63,926. Видано 230,000 примірників. Друге число, що вийде в березні, коштуватиме $135,000, але вийде в 540,000 примірниках.

ABRAHAM LINCOLN
(February 12, 1809 – April 15, 1865)

Lincoln's Gettysburg Address

Fourscore and seven years ago our fathers brought forth on this continent a new nation, conceived in liberty and dedicated to the proposition that all men are created equal.

Now we are engaged in a great civil war, testing whether that nation or any nation so conceived and so dedicated can long endure. We are met on a great battlefield of that war. We have come to dedicate a portion of that field as a final resting-place of those who here gave their lives that this nation might live. It is altogether fitting and proper that we should do this.

But, in a larger sense, we cannot dedicate—we cannot consecrate—we cannot hallow—this ground. The brave men, living and dead, who struggled here, have consecrated it, far above our poor power to add or detract. The world will little note, nor long remember, what we say here, but it can never forget what they did here. It is for us the living, rather, to be dedicated to the unfinished work which they who fought here have thus far so nobly advanced. It is rather for us to be here dedicated to the great task remaining before us—that from these honored dead we take increased devotion to that cause for which they gave the last full measure of devotion — that we here highly resolve that these dead shall not have died in vain—that this nation, under God, shall have a new birth of freedom — and that government of the people, by the people, for the people shall not perish from the earth.

FOR VICTORY
Buy
WAR BONDS

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗБЛИЖАЮТЬСЯ ДО ХАРКОВА

ЛОНДОН. — Рухові російські війська й вояки на скі, що зближаються скорими маршами до Харкова з двох сторін, захопили вже місто Чугуїв, віддалене від попереднього всего 22 милі (на південний схід). У північно-східному напрямі від Харкова червона армія захопила Вовчанськ, положене 36 миль від Харкова, на південний схід від Бєлгороду, на залізниці Курськ-Купянка. Коло Вовчанська заняли теж Білий Колодязь.

Донесення зо Стокгольму, що останніми часами були незвичайно точні, подають, що німці вже почали евакувати Харків. На це саме вказував би офіціяльний російський комунікат, що сповіщає про захоплення червоною армією центра округи Печенігів, що означає видай місто Печену, віддалене на 18 миль від Харкова.

На полудне від Ростова червона армія забрала Ахтири, де кінчиться залізниця з Краснодару. В цей спосіб у російських руках опинилася одна з двох кінцевих стацій, через котрі німці могли би евакувати свої війська з Кавказу.

НІМЦІ КИДАЮТЬ У БІЙ АМУНІЦІЮ, ПРИЗНАЧЕНУ НА ЛІТО.

СТОКГОЛЬМ. — Берлінський кореспондент офіційного органу шведської соціял-демократичної партії пише, що німецька команда постановила кинути в бої в Росії амуніцію, призначену первісно на наступне літо; пробує в цей спосіб перехилити перемогу на німецький бік.

Кореспондент каже теж, що німецька публика розуміє, що німецькі армії в Росії опинилися знову на лінії з минулого літа, та що це робить на населення важке враження. Німецька команда каже німцям, що російські війська витратять свої сили на офензиву та що в цей спосіб сили противників вирівняються.

РОСІЙСЬКІ ҐЕНЕРАЛИ ПРО БИТВУ ЗА СТАЛІНҐРАД.

СТАЛІНҐРАД. — Російські ґенерали з ґенерального штабу армії, що воювала за Сталінґрад, заявили Ралфові Паркерові, кореспондентові „Ню Йорк Таймсу", що вони добачують найкращий доказ справности російської армії, виказаної під Сталінґрадом, у тому, як легко вона перейшла з дефензиви до офензиви.

Цей кореспондент стрінув в ночі великі відділи червоної армії, що в повнім боєвім риштунку йшли на новий боєвий фронт. Йому сказали, що це українські вояки йдуть визволяти свою батьківщину.

СІКОРСКІ ДОМАГАЄТЬСЯ ШИРОКОГО ДОСТУПУ ДО МОРЯ.

ЛОНДОН. — Знагоди річниці добуття доступу до моря Польщею виголосив польський премієр Сікорскі до моряків польської воєнної фльоти промову, в котрій домагався ширшого доступу до моря для Польщі.

Сікорскі говорив: „Перед вибухом війни доступ (Польщі) до моря був дуже слабий і без значіння. При таких умовинах Польща не могла боронити свого побережжя перед німецькою аґресією. Тому по другій світовій війні поляки будуть твердо стояти на морю й добиватися ґарантії для Польщі її безпосереднього звязку з цілим світом".

Він вказував морякам з польської воєнної фльоти на велике значіння участи цеї фльоти в війні, не тільки з військового, але й з політичного згляду.

ІТАЛІЙСЬКІ ВТРАТИ В РОСІЇ.

В Америці підслухано німецький комунікат на радіо, в котрому подавано комунікат з Риму про італійські втрати в Росії. За цими жерелами, підчас січня Італія втратила в Росії 10,285 ранених, 27,000 пропалих, а числа вбитих ще не встановлено. В той самий час на Балкані Італія мала 251 вбитих, 415 ранених і 57 пропалих, а в північній Африці 440 вбитих, 592 ранених і 4,520 пропалих. На морю втратила за цей час 75 вбитих, 110 ранених і 108 пропалих; не вчислено втрат торговельної фльоти, що за останнього пів року виносили 1,892 вбитих і 493 ранених.

БРИТІЙЦІ ОТОЧУЮТЬ НАЦІСТІВ У МАРЕТІ.

КАЙРО. — Ґенерал Александер, британський командант на Середньому Сході, заявив, що восьма британська армія, вдершися до Лібії, наступає на Туніс та що він не має сумніву, що вона обійде війська маршала Ромеля, що задержалися на заздалегідь уфортифікованих лініях коло Марету.

МУСОЛІНІ ЗМІНЯЄ ВОЄННИЙ КЛИЧ.

БЕРН. — Загально замічено, що часопис Мусолінія „Пополо д'Італія" змінив свій воєнний клич; давніше було: „Ми переможемо", тепер стало: „Вони не переможуть". Приписують зміну невдачам держав Осі в Росії й вважають її доказом заломання „воєнної моралі" в Італії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

День Линколна

Хоча День Уродин Абрагама Линколна є традиційним американським національним святом, яке святкується кожного року, цей День цього року набирає специяльного значіння внаслідок специяльних умовин, серед котрих приходиться його святкувати.

Линколн був великою людиною з багатьох зглядів, але день його народин певно не був би проголошений національним святом, якби Линколн не був у своїм житті доконав одного діла, котре ми звичайно, а при тім досить поверховно, називаємо виграннямм так званої громадянської війни. Поверховною ця назва є тому, бо вона тільки каже, що в ній воювали громадяни одної й тої самої країни, а не каже, за що вони один проти одного воювали. Воювали вони через те, що в однім державнім союзі найшлися попри себе стейти з основно різними економічними устроями: в одних стейтах основою господарського устрою була вільна наємна праця, в інших примусова праця рабів. Хоча різниця була в засаді господарська, вона розтягалася на суспільні, релігійні й моральні погляди. Вона захопила весь світогляд людини, а тим самим розколола Злучені Держави на два ворогуючі зо собою табори. Президент Линколн всіми силами старався удержати єдність, а коли його заходи не вдалися, коли південні, рабські, стейти пішли проти північних війною, він старався силою вдержати єдність. Бачучи, що через рабство [illegible] малощо не розбилася єдність американського державного союзу, Линколн скасував рабство. В цей спосіб він став визвольником чорних рабів півдня.

Ми нині є заняті війною, в котрій цілий світ представляє нам образ, подібний до образу Злучених Держав підчас громадянської війни. Ми нині воюємо в війні, бо в світі найшлися сили, які думають, що світ можна порядкувати на засаді панування одного народу над іншими. Хоча Америка цеї держави, що представляє цю думку, не зачіпала, та та держава сама, поширяючи свої думки, виявила, що вона не може існувати в світі побіч інших держав, які думки панування одної раси над іншими не признають. Вона виповіла війну Америці, даючи в цей спосіб початок конфліктові, котрий на всесвітні розміри має вирішити в основі те саме питання, яке в менших розмірах вирішила американська громадянська війна.

Припадок хотів, що Линколнови прийшлося ще за свою ідею наложити головою, і тому й життя й смерть Линколна є в нинішну війну жерелом, з котрого черпають натхніння до боротьби за засаду свободи не тільки американський, але просто кожний народ у світі.

Шведська Преса про Україну

(ОНА). — Преса невтральних країв Европи почала в останніх часах писати багато про німецьку господарку на Україні. Куди доходить німецька преса, яка приносить вісти з України, то невтральні ґазети їх перебирають і пишуть до них свої коментарі. Нижче передаємо статтю шведської ґазети **„Афтонтідніиґен"**, яка була надрукована у виданні з 20-го грудня 1942 року. Ця робітнича ґазета пише про Україну ось так:

Німці ніколи не мали щастя в Україні. В 1918 році вони посунули в той багатий край за хлібом, але не зважаючи на великі зусилля, за рік окупації, вони вспіли вивезти з України тільки чотири або пять мілїонів тон збіжжя, сирівців і споживчих артикулів. Розуміється, що в ті часи німці ще не мали такої експльоатаційної машини, як тепер, але й тепер вони не мають такої великої користи з українських земель, якої сподівалися. Відступ советської армії був дуже повільний, плянований. Тому советська влада мала нагоду і час вивезти з України всі ті речі, на які німці розрахували. Розуміється, що всього советська армія з України не потрапила вивезти, але що осталося, то партизани перед німцями заховали, або знищили.

В першім році окупації України німці зібрали всього пять відсотків збіжжя. Решта пропала. Одинока річ, з якої німці скористали, то була худоба і домашній дріб. Вони вибили худобу до того ступня, що там осталося всього двадцять відсотків нормального числа. Але на добре німцям не вийшло, бо минулого року в Україні пропали сотні тисяч бушлів цукрових буряків тільки тому, що їх не було чим відвезти до фабрики цукру. Значиться, що як німці забрали з України коней і повбивали биків, то тепер не будуть їсти цукру. Українська земля незвичайно видатна, так, що навіть в таких ненормальних умовинах як тепер, вона родить багато всякого добра, але німці не мають чим того всього перевезти. В Україні добрі дороги призначені виключно для війська, а залізниці також віддані до диспозиції військової влади. Збіжжя можна перевозити лиш кіньми і волами, але таких там нема. З цього приводу німці не можуть користати з українських земельних багатств так, якби вони хотіли. Розуміється, що українські партизани також причиняються до того, що їх хліб німцям боком лізе. Вони використовують наймешну нагоду, щоби мститись на окупантах, а як мають нагоду, то палять збіжже, або іншим способом його нищать.

Читаючи німецьку пресу про відносини в Україні мається враження, що німці все з України вивозять, але часто пробиваються також вісти про те, що між військовою і цивільною німецькою владою в Україні йде свого роду війна за те, хто має першенство до вживання залізнодорожних ваґонів, яких, між іншим, німцям дуже тепер бракує. Очевидно, що військова команда має першенство до ваґонів і це також є причиною, що німці не можуть вивозити з України скільки хліба, що їм треба. Серіозніша комерсійна преса в Німеччині доказує, що досі німці потрапили вивезти з України всього двадцять відсотків цукрових буряків. Були в німецькій пресі вісти, що з усіх цукроварень в Україні німці відбудували всього пятнадцять відсотків, а решта знищені, або треба вставляти нову машинерію. Розуміється, що німці це направилиб, але нема на це часу, ні людей. Там всякого женуть на фронт, а вся інша робота віддається людям, які або цілком не мають фахового вишколення, або професійним партачам.

Німці мають ще одно тяжке питання до розвязання. Крім вивозу хліба до Німеччини, вони мусять також годувати й місцеве населення, бо інакше воно не зможе працювати. Гонячи українців до тяжких робіт, мусять їх бодай сяк-так годувати. Через брак комунікації українське населення часто густо ходить в голоді і серед нього кидаються всякі пошесті. Люди масово хорують і це гальмує відбудову доріг і спиняє будову фортець і окопів, які німці копають на всякий випадок. Пошесть переноситься з цивільного населення на німецьке військо і тут знов німці мають клопіт, бо нема відповідного запасу ліків, доглядачок, хорих і лікарів.

Німці завоювали в Україні великі копальні вугілля, залізної руди, маґнезія, тощо. Але користи з того всього мало. Багато копалень понищено і їх вдасться відбудувати доперва за пять-шість літ. Металюрґічні заводи також понищені і німців певно злість бере, що не можуть з них користати. Але ніщо не порадиш. Німці були вислали в Україну велику масу західно-европейських експертів, але населення так вороже до них відносилось, що велика більшість втекла з України. Не хотять наражатися на смерть.

Отже завоювала Німеччина багаті українські землі, але великої користи з них не має.

Білоруський Брат

Українська справа не є одинока, що жде в східній Европі на свою розвязку. Це тільки найважніша проблема, що є немов осею перебудови східної Европи в дусі свободи та справедливости. Біля української проблеми істнує ще низка других нерозвязаних пекучих питань, з яких на одному із передових місць мусить найтися розвязка волі білоруського народу, найближчого та найкращаго сусіда українського народу.

Білоруський нарід живе на північний захід від українського народу та граничить з Україною на Поліссі приблизно вздовж ріки Припяті та над горішним Дніпром. Другими сусідами Білоруси зі сходу є москалі, з півночі лотиші та литовці, зі заходу поляки. Білорусь це країна простором більша від довоєнної Чехословаччини з населенням на половину меншим, бо тільки сім мілїонів. Білоруси належать до ґрупи східно-словянських народів, отже до тої самої ґрупи, що українці та москалі. Вірою вони у подавляючій більшости православні, хоч менша частина білоруського народу біля одного мілїона є римокатолицької віри. Є це бувші уніяти (католики східного обряду), які по насильнім знищенні унії Росією по розборах Польщі воліли перейти на латинський обряд, ніж на православія. Це релігійне розбиття не розбило одначе білоруського народу і ціла низка діячів білоруського походження є з римо-католицького табору.

Історія білоруського народу така сама стара, а може ще й старша як московського народу. Білорусини належали колись, так як і москалі, до старої української держави зі столицею Києвом. Так само як землі північно - східні тої нашої старої держави, суздальсько-московські князівства, відірвалися від Києва та утворили власну державу, так само на північнім заході, а навіть ще скорше, відокремилася полоцька земля, що стала ядром організаційним білоруського народу. Колись полоцька земля та сусідні городи Витебськ, Мінськ, Псков, процвитали та були осередком важної торговлі з балтійськими державами. Білоруський нарід так само як український мав у себе від прастарих часів демократичний лад та навіть републиканський устрій держави. Небавом одначе ті землі завоювала Литва, а з Литвою дісталися вони в склад Польщі і білоруський нарід став занепадати.

Видячи, що Литва та Польща є чужі для Білоруси латинським обрядом їх католицтва, білоруський нарід наближається до свого джерела цивілізації, до України, та з Києва і Львова черпає свої духові сили, тимбільше, що оба народи тоді були ще православної віри. Львів-Вильно-Київ, це був один трикутник спільних думок та спільних змагань в старій історичній Польщі.

Та близькість українського та білоруського народу була найбільша у 17-тім столітті й то така стисла, що виглядало, немов між тими двома народами нема ріжниці, що це один нарід.

Українці та білоруси називалися тоді одною та спільною назвою Русь, а русини внутрі польської держави та заграницею. В усіх чужоземних письмах оба народи називаються русинами (Рутені), противно як росіяни, що тоді не інакше звалися як москалями чи „московіті" поза границями східної Европи. В Україні та Білоруси була та сама боротьба між православям та унією, так, немов два табори того самого народу.

Замітне, що навіть повстання Хмельницького перекинулося теж на Білорусь, а гетьман Хмельницький був теж приневолений висилати козацькі полки на білоруські землі, щоб вволити бажання місцевого населення йти спільно з Україною у боротьбі за волю.

Релігійна унія поширилася та запустила коріння навіть глибше на Білій Руси ніж в Україні. Тому, як Росія по упадку старої історичної Польщі загорнула білоруські землі, білоруси мусіли терпіти люті релігійні переслідування. Росії йшло про це, щоб обєднавши релігійно білорусів з москалями можна їх було лекше винародовлювати. І дійсно, біля сто-пятьдесятьлітне безпереривне панування Росії над Білорусю сильно обнизило культурний рівень та національну свідомість білорусів. Національне відродження вийшло в 19-тім столітті від тих білорусів, що остали католиками, хоч приняли латинський обряд; всеж таки з природи річи точка тяжости національного життя білорусів була на східній православній Білоруси.

Перша революція в Росії 1905 року оживила теж білоруський національний рух, на чолі якого стає визначний діяч Луцкевич, що хоч православний, а був великим приятелем митрополита Андрія Шептицького. Вже до першої світової війни стає він частим гостем у Львові, а в часі вибуху революції в Росії стає він на чолі політичного руху білорусів, що проголосив незалежну білоруську републику. Її незалежність задавили большевики так само насильно як української републики. Тут большевики так само переняли на себе давну ролю царату: відбудовувати єдину неділиму Росію.

Всеж таки, числячися з розбудженим національним рухом білорусів, утворили вони спершу окрему білоруську советську републику, яку звязали відразу у федерацію з російською соціялістичною републикою. За життя Леніна й тут було національне свобідніше життя. Основана в столиці републики, в Минську, Білоруська Академія Наук та Білоруський Університет вели корисну культурну роботу, що причинялася до завершення національної свідомости білоруського народу.

У ризькім мирі большевики західну частину Білоруси відступили Польщі з населенням біля півтора мілїона. Життя обидвох частин білоруського народу під Польщею на Західній Білорусі та в Советськім Союзі на східній Білорусі сильно нагадує життя Східної та Західної України з тою поправкою, що зогляду на нижчу національну свідомість білорусів від українців ліквідація національних установ білорусів ішла скорщим темпом ніж в Україні.

На советській білоруси, від часів зможеного московського націоналізму під володінням Сталіна, академію, університет та ціле життя советської Білоруси змосковщили, білоруських діячів теж вислали там, де „ність болізни ні печали", так, що на передодні теперішної світової війни білоруська советська република була так само тільки оманою як і радянська українська република.

Під Польщею в останніх десяти літах ніякий нарід не терпів таких переслідувань як білоруський; положення білорусинів було куди гірше ніж українців. Усі школи та культурні установи на Західній Білоруси поляки закрили так, що рік перед теперішною світовою війною представник правлячої в Польщі партії Обозу Зєдночення Народового бутно заявив в польськім соймі, що білоруського питання в Польщі вже нема.

Український нарід під Росією і під Польщею завжди симпатизував з національними змаганнями білоруського народу тай нині щиро співчуває з білоруським національним рухом. Слід признати, що ті, симпатії все були взаїмні, білоруси все були найкращим мирним сусідом України. В часі перебудови східної Европи в дусі свободи народів та справедливости Україна та Білорусь це дві нації найбільше природні до створення.. союзної держави.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

42)

Тільки один о. Нестор серед цеї компанії сидів, як ворона між псами. Після першого представлення, при котрім усі гості за чергою подавали йому руку, дехто промовив до нього пару слів, а потім усі його покинули, він засів собі в куток софи й там не то дрімав, не то над чимось думав, склавши руки на коліна і ненастанно без голосу рухаючи безкровними губами. Пані Олімпія кілька разів підходила до нього, сідала при нім, заговорювала то про це, то про те, — він відповідав їй чемно, але з місця не рушався, до компанії не мішався і в загальній розмові не брав участи.

— Що вже мені старому! — мовив він, махаючи рукою. — Що я їм таке можу сказати, чого вони... тее то... Прошу вельможної пані мною не турбуватися... Я вже собі... так собі... послухаю... дуже цікаво...

Та пані Олімпії хотілося, мабуть, чогось більше. Вона по якімось часі підійшла до нього з Едзем Чапським, котрому, мабуть, наговорила дещо про о. Нестора, та цей молодий джентельмен, очевидно, не мав великої охоти входити в якусь глибшу знайомість із старим мовчазливим попом і, сказавши кілька банальних фраз про гарну околицю і стародавній сад при торецькому дворі, „полеціл сен", то є, полетів до свого товариства.

Та проте присутність мовчазливого йніби дрімаючого о. Нестора не псувала гармонії й доброго настрою товариства. Всі були в веселім настрою вже по приїзді, а випивши по чарочці лікеру, щоб сполокати дорожну куряву (хоча цим разом, їдучи з Адасевого фільварку, де вже перед пообідали, до двора, не дуже то багато її й налигались), а потім по чашечці чорної кави, сиділи якийсь час у салоні, при відчинених вікнах та віддихали.

Надворі стояла жара. Була третя година, пора, коли навіть у саду не легко найти добру тінь; у салоні, де продувало крізь розчиннеі вікна й двері, було холодніше. Розмова зразу була трохи лінива. Гості більш курили, дехто гойдався у кріслі, опершись ліктями на поруччя та пускаючи клуби диму. Тільки пані Олімпія шниряла сюди й туди, то щось наказуючи прислузі, то звертаючи на щось увагу Адася, то поправляючи щось на столику або заводячи якусь розмову з цим або з тим із товариства. В товаристві всі були їй знайомі, крім молодого Дублянчика. Розуміється, що коло Едзя й Дублянчика вона найбільш припадала, як коло братів тої, з котрою й вона бажала бачити свого сина в парі, не менше самого Адася. Як віртуоз, перебираючи мов віднехотя пальцями по клявішах, уміє видобути з них завсігди гармонійні звуки, так і вона, снуючись поміж гістьми, оживляючи своїм рухом, своєю присутністю ціле товариство, вміла все таки непостережено, завсігди в відповідній хвилині підходити до обох паничів Чапських, уміла кожному в делікатній і, здавалось, зовсім наївній, ненамireній формі не то сказати, не то піддати таку думку, таке уявлення про себе, про Адася, про їх вдачу, вподобання, маєтковий стан і т. д., які їй видавалися для її мети відповідними і в їх очах найкориснішими. З молодим Дублянчиком вона почала було говорити про тутешні врожаї, та покмітивши, що його далеко більше інтересує полювання, прийнялась розписувати йому багатство дичини в лісі її сина та розповідати про ловецькі пригоди свого покійного мужа. Старший Чапський був більше практичним. Він проявляв, на думку своїх батьків, правдивий фінансовий ґеній, кінчив якусь вищу торговельну школу в Відні і служив тепер при однім львівськім банку — не з потреби, а для вправи в банкових справах, хоча, відомо, побирав за це добру плату. Він інтересувався всячиною: і економічним побутом селян та сусідніх дідичів, і натуральним багатством землі, і домашніми промислами, і відносинами кредитовими. З ним розмовляти було для пані Олімпії доволі трудно, тож вона звичайно старалася переводити розмову з Едзем на інші теми, розпитуючи його зручно про їх фамілійні відносини. Панства Чапських вона колись знала, з його матірю була навіть у приязні, та довгі роки не мала приємности з ними бачитись...

Родинні нещастя... довголітня слабість ґрафа-небіжчика... виховання сина... журба в веденню господарства, та й так проминули мої літа! — мовила вона, зітхаючи. — Ах, як я радаб побачити ще раз вашу маму! Що за красавиця була! А яке серце золоте! — додала сердечним голосом пані Олімпія.

Едзьо сказав, що мама його з Люсею цими днями мають бути у Львові, то чомуж би й пані ґрафиня не могла приїхати? Цеж зовсім недалеко, і, певно, не зробить пані ніякої ріжниці в господарстві! Пані Олімпія прийняла цю відомість із великою радістю й дала слово, що „певно-певнісінько приїде, щоб уцілувати дорогу Мільцю й її прекрасну донечку".

— О, я чула, що донечка в маму вдалася, що всіх чарує своєю красотою, що проявляє незвичайні спосібности! Ні, вже хоч би там що, а я мушу поїхати, відновити таку дорогу для мене знайомість!

(Дальше буде).

НІМЦІ ЕВАКУВАЛИ ПОБЕРЕЖЖЯ БЕЛЬҐІЇ Й ГОЛЯНДІЇ.

БЕРН. — За донесенням з голяндського міста Гаґи, німці вже перевели евакуацію всього цивільного населення з побережних місцевостей Бельґії й Голяндії. Евакуація мала на цілі виставлення побережних фортифікацій.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Домашній Фронт

Більша цивільна економія

Наради провідників Обєднаних Держав в Касаблянці та їх приречення, що не погодяться ні на що, тільки на безумовне піддання держав „Осі", вказують на важливість кожного воєнного зусилля на домашнім фронті, якщо ми маємо осягнути повну і певну перемогу. Це значить, що цивільне населення повинно дорівняти нашим борцям стараннями й досягненнями. У всякий спосіб: збирати гуму і металі; обходитись економно з харчами та нафтою, яких бракує; віддавати всю енергію праці, яка звязана з воєнною програмою та охотно відмовлятися від тих річей та послуг, які перешкоджають воєнній економії.

Протягом 1943 року кількість товарів та послуг, доступних для населення Злучених Держав, буде значно меншою як у минулому 1942 році. Припускають, що можна зменшити кількість їх ще на 23 відсотки, мінімума, який потрібний для цивільного життя. Проте, навіть той мінімум тут, в цій країні, означатиме вищий рівень життя, більше продуктів, послуг, зручностей, ніж в інших країнах, які є у війні.

Постійне зменшення кількости цивільних товарів і послуг, сполучене з національним прибутком, що в цьому році правдоподібно перевищить 125 біліонів долярів, сприяють зростові цін на всі річи, бо є більше грошей та менше річей. Завдяки контролі цін, кожний споживач заощадив досить грошей, пересічно $140 на родину. Якщо ціни втримаються на теперішньому рівні, заощадження дійдуть приблизно до $400 за цей рік. Якби не було контролі цін на харчі, одяг, чинші та інші необхідні для життя річі, купча вартість доляра булаб значно меншою і цілий видаток на війну був би надзвичайно підскочив.

Потрібні робітники для Цивільної Оборони

Бюро Цивільної Оборони розпочало нову кампанію за добровільними робітниками для провадження воєнної програми на домашнім фронті.

Нові добровольці потрібні для праці як начальники на бльоках в таких ділянках, як збирання металю, збереження, відживлювання, в сільському господарстві, транспортації, денна опіка над дітьми, в мешкальній справі, для праці в шпиталях і в установах публичного здоровля. Потрібні добровольці також на те, щоби замінити мужчин і жінок, які виконують проти-летунську охорону службу і які мають відійти на війну або воєнну працю і тому не можуть продовжувати своєї праці, звязаної з Цивільною Обороною.

Реєстрація гумових коліс

Якщо ви сподіваєтесь їхати своїм автом ще цеї зими, то не повинні зуживати гумові колеса до такого стану, що далі направити їх не буде можливости. Тому уряд завів примусову інспекцію коліс. Урядові Інспектори Коліс з Бюра Контролі Цін, є в гаражах, на газолінових стаціях та в майстернях коліс. Дайте оглянути ваші колеса ще сьогодня. За те доведеться заплатити 25 центів, якщо колеса не треба здіймати, або 50 центів за одно колесо, якщо потрібно зробити більш докладний огляд. Всі власники авт, які мають пайкові книжки „В" і „С", повинні дати оглянути колеса до 28 лютого, ті що мають „А" — до 31. березня. Це є воєнне зарядження.

Поборові картки треба все мати при собі

Поборові реєстранти повинні відтепер все носити при собі свої клясифікаційні картки (Форма 57) та реєстраційні посвідки (Форма 2). Щоби кожний реєстрант знав, наскільки цей розпорядок до нього відноситься, подаємо питання і відповіди:

1. До кого відноситься розпорядок?

Відповідь: до всіх мужчин такого віку, що були обовязані реєструватися для можливої військової служби шість місяців тому. Не відноситься це до тої групи, що при реєструванню мала від 45 до 65 років.

2. Що таке клясифікаційна картка?

Відповідь: Клясифікаційна картка (Форма 57) це є посвідка, що власник був в місцевій комісії і нею був призначений до певної кляси військового обовязку, що зазначено на тій картці.

3. Від початку побору кожний реєстрант був обовязаний носити при собі реєстраційну посвідку (Форма 2); чи новий розпорядок вимагає, щоб він носив при собі дві картки?

Відповідь. Так. Після першого лютого він мусить постійно носити при собі реєстраційну посвідку (Форма 2) і клясифікаційну картку (Форма 57).

4. Яка кара як хто не має при собі обидвох карт?

Відповідь: Кожна особа, що не виконує обовязків, наложених Поборовим Законом або розпорядками, підпадає грошевій карі до 10,000 долярів, чи карі 5 років тюрми, або обидвом карам.

НІМЦІ ЗБОМБАРДУВАЛИ ДВІ БРИТІЙСЬКІ ШКОЛИ.

ЛОНДОН. — У вівторок ранком невелике число німецьких летунів налетіло на місцевости в південно-східній частині Англії. Їх бомби знищили дві школи й одну церкву.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ІНШИЙ КРАЙ — ІНШИЙ ОБИЧАЙ

(ОНА). — Як американська армія заняла Північну Африку, то наші вояки переконалися, що тамошні люди мають цілком інакші від нас обичаї, які вони дуже шанують і посторонній людина, що не знає цих обичаїв, може зовсім невинно наразитися на неприємности. Щоби цього не було, департамент війни видав для американських вояків в Північній Африці книжечку, в якій говориться яксаме вони мають поводитися з місцевим населенням, щоби не дразнити релігійних людей і не виставляти себе на посміх.

В першу чергу перестерігається американських вояків в Північній Африці, щоби вони здержувались від балачок про релігію. Араби визнають музулманську віру, яка ставить до релігійних людей певні вимоги і араби їх сумлінно сповняють. Для чужинця деякі з тих річей можуть виглядати смішно, але американські вояки, як культурні люди повинні музулманські релігійні звичаї шанувати й не заводити з цього приводу ніяких суперечок. Американський вояк в Північній Африці мусить вести себе коректно під кожним оглядом. Видана владою книжечка поясняє тамошні звичаї і каже, що американські хлопці повинні в першу чергу поважати музулманських жінок. Не треба випулювати на них очі, не здіймати їхньої заслони, не говорити з ними публично і в гурті не штовхатись. Не можна їх напастувати і накидати їм свого товариства, бо музулманська релігія на це не дозволяє й араби моглиб чоловіка за таку поведінку не тільки добре побити, але й на смерть забити.

Дальше книжечка поясняє, що музулмани не трактують своїх жінок так як ми. Вони їх шанують, але не признають права рівности. Музулманська жінка може бути тільки господинею дому, матірю і може працювати в городі чи на полі, але до міста чи на забаву вона разом з чоловіком не йде. Музулмани не уважають жінку товаришкою життя. Наприклад, як жінка йде куди з чоловіком, то мусить йти кілька кроків позаду чоловіка. Для того американська влада забороняє американським воякам навязувати з музулманськими жінками товариські зносини. Музулманська жінка живе окремим життям. Публично чоловікови не товаришить, а буває й так, що навіть дома не сідає разом з чоловіком до стола. Американський вояк в Північній Африці мусить музулманські звичаї знати і відповідно до них заховуватись. Інакше може бути зле.

Як американського вояка запросить знайомий араб до себе в гості, то він прийшовши на обійстя не повинен гнатись до хати, але здалека крикнути „Тагату", що по арабськи значить — накривайтеся. Араби мають звичай гостити чужих людей кашою, яку треба їсти арабським звичаєм, цебто не зїдати все до дна, а лишати в мисці трошки каші для господаревих дітей. Гість повинен приняти тільки три шклянки гербати, бо можуть давати й четверту, але гість не мусить принимати, бо це є проти музулманського звичаю.

Друга річ, на яку вище згадана книжечка звертає американським воякам увагу, є та, що американці, призвичаєні витаючись щиро стискати руку. Музулмани цього не признають і якби американський вояк стиснув по своєму арабови руку, то міг би собі зразити навіть найліпшого приятеля. Араби витаються злегка і не люблять, щоб їх плескати по плечах. Хто хоче з ними приятелювати, то мусить уважати на те, щоби з арабами не тручатись, не доторкуватись їхнього тіла і взагалі не поводитись з ними так, як це роблять американські хлопці дома. В Америці це може бути ознакою щирого приятельства, а в Північній Африці за таку поведінку можна не тільки втратити доброго приятеля, але ще зістати побитим.

Музулмани практикують свої релігійні звичаї вже цілими століттями. Американцям ці звичаї можуть видаватись дивними, але американські вояки не приїхали до Північної Африки переводити реформи. „Нам треба їхньої кооперації", говориться у виданій департаментом війни книжечці, „в боротьбі проти спільного ворога. А щоби таку півпрацю здобути, то мусимо шанувати їхні традиції й відноситись до них з респектом". Як зобачите на вулиці чоловіка в спідниці, то не можна з того робити ніяких насмішок, бо там такий звичай.

Після першої світової війни один з визначних стратегів в Европі мав сказати, що наступна війна буде виграна в Північній Африці. Хто зможе опанувати побережжя Середземного моря, той буде всилі контролювати його морську комунікацію, обезвладнюючи свого противника. Наші війська вже опановують побережжя Середземного моря і як ми потрапимо його задержати, то Велика Британія і Злучені Держави будуть всилі збудувати воєнні бази до нападу на европейський континент, щоби визволити поневолені народи з гітлерівського ярма. Щоби цього дійти, то американський вояк в Північній Африці мусить добре бйтися, добре працювати і розумно поводитися з місцевим населенням. Спільна справа Обєднаних Держав вимагає того, щоби кожний американський вояк був взірцевим бійцем і бездоганним гостем музулманського населення.

Вище згаданий „Кишенковий провідник" говорить, що з стратегічного боку Африка має для Аліянтів велике значіння. В нім подрібно описані расові і політичні ріжниці тамошнього суспільства і є подані факти про попередні американські експедиції до Північної Африки. Є також докладна мапа того краю, показчик свят, інформація про гроші і маленький англійсько-арабський словничок. Іншими словами кажучи, є те все, чого американському воякови потрібно, щоби дати собі між чужими людьми раду і не робити з себе посміховиська. Як він все добре перестудіює, то може бути певний, що поступаючи після напечатаних для нього правил поведінки, він здобуде в місцевого населення симпатію і повагу до себе і до Америки.

При кінці вище згаданого „провідника" є надруковано, що саме американський вояк повинен в Північній Африці робити, а чого ні. Між іншим читаємо таке:

Не заходіть до мечету. Не говоріть публично до музулманських жінок. Переходячи попри мечет — не плюйте і не куріть. Добре зробите, як минаючи мечет, звернете голову в противну сторону. Ніколи не спиняйтеся перед мечетом. Не заглядайте до святих місць й не оглядайте гробів. Як бачите, що музулман молиться, то не робіть гамору й не придивляйтеся. Музулмани є дуже релігійні і Боже борони закидати їм, що вони тільки вдають релігійних.

Книжечка навчає американських вояків, що музулмани є дуже дуже скромні і не люблять виставляти свого, ні дивитись на чуже голе тіло. Вони не їдять свинини і не хотять, щоби інші люди в їх товаристві таку їли. Не трактуйте музулман свинячим мясом і алькогольними напитками, бо їхня релігія на це не позволяє. Не пийте алькоголю в присутности музулман, бо вони можуть образитись. Для нас це виходить цілком природно, а для музулман — це не чувана річ. Входячи до музулманської хати, скидайте з ніг черевики і входіть до хати тільки в панчохах, бо це є їх релігійний звичай. А гостюючи в кого — не сидіть в хаті задовго. Як вам подадуть третю шклянку кави або чаю, то це знак, що вам пора забиратися.

ГЕНЕРАЛ ЛУІС Г. БРЕРЕТОН, що став командантом американських військ на Центральному Сході.

В Північній Африці можна нераз бачити двох мужчин, які переходячи вулицею, йдуть так неначе хлопець з дівчиною. Не робіть з цього ніяких комедій, бо ці люди зовсім не є ніякі „диваки"'. Як перебуваєте в багатого араба в гостях, то відноситься прилично до його слуг. Музулмани є демократи і не признають ні расової, ні клясової видности. Як вмієте говорити по арабськи, то говоріть цею мовою при кожній нагоді. Араби будуть вас за це любити і поважати, безогляду на те, чи ви добре говорите їхньою мовою, чи кепсько. Їм дуже приємно, як чужинець старається говорити по арабськи. Не наслідуйте поведінку європейців, які перебувають в Північній Африці, бо вони часто-густо поводяться так, що місцеве населення дуже їх ненавидить. А як американський вояк прийде до крамниці щобудь купити, то в Африці є такий звичай, що треба торгуватися. Купець традиційно править за дану річ більше чим вона варта і він сподівається, що купуючий буде торгуватися.

Ще одно. Американці люблять давати своїм приятелям гостинці. Як у вас буде приятель музулман, то бажаючи йому за щобудь віддячитись гостинцем, старайтеся купити для нього чаю, цукру або цигареток. Музулмани будуть вам за це дуже вдячні.

Трактуйте людей всіх кляс і рас однаково.

Поводіться прикладно і бездоганно.

Частуйте знайомих арабів цигаретками.

Не робіть нікому неприємностей і при кожній стрічі з чужими людьми вживайте свого простого розуму, бо, кінець-кінців, люди є людьми безогляду на раси і релігії.

Такі поучення для американської армії в Африці можуть принести нам велику користь. Наші хлопці, з яких мало хто бував закордоном, будуть знати, як треба жити з чужими людьми, а місцеве населення буде раділо, що посторонні вояки шанують його народні і релігійні звичаї. Незавадилоб зазначити, що в тій книжечці є такі заваги й приписи, яких і нам дома вартоб триматися. Бо коли йде мова про расову толєранцію, то в Америці також трапляються випадки расової дискримінації. Її треба поборювати і старатись всіма силами прискорити темпо воєнної продукції, бо ворог не знає ні рас, ні кляс.

ПОДЯКА

Отсим складаємо щиру подяку всім тим, що звеличали наш срібний ювилей в неділю, 24. січня ц. р. В першій мірі дякуємо ініціяторам торжества, урядникам громади в Ню Кесл: Дачкови, Вересюкови, Ліськови, Століці, Куцеви Мудракови і їх паням та дітям. Дякуємо також: Маланякам, Березнякам Дидям, Процям, Яремам, Булям, Крукам, Базлінським, Міськам, Лискам, Ґечам, Мельникам, Кубичам, Колесарам і іншим громадянам з Ню Кесл, Коппел, Волленд, Йонґставн, Еллвуд, Вампум і ін. Дякуємо всім сестрицям за їх смачну гарну українську гостину, за традиційний коровай, за цвіти, а всій громаді за цінний дарунок. Так само дякуємо за дарунки від поодиноких осіб, а особливо пані Тесі Вересюк, та панству Т. Сенедяк з Йонґставну. Дякуємо о. Л. Кушніру за його щире батьківське й братерське благословення в церкві й теплі серцеві желання та молитви до Бога за наше здоровля, чого і йому на взаїм желаю, разом з його милою родиною. Подяка о. Ґрушецькому й пані Ґрушецькій, що прийшли з своїми громадянами звеличати наше торжество. Подяка й громаді в Батлер, Па., що зізволила свому пароховй о. Кушніру приїхати і урядови зарепрезентувати їх громаду. Подяка хористам й громадянам з Йонґставну: Пашовичам, Лопущанським, Кіхтанам, Сенедякам і іншим знаним і не знаним гостям. Подяка й діточкам парохії та хористам, що гарно співали в церкві та звеселили наше торжество концертом. Особливша подяка Маркови Кіхтанови і Андрієви Пашовичови за їх гарні соля та дуети. Подяка всім бесідникам торжества за щирі слова желань. Подяка й тим, що не могли бути особисто з нами і громадою на цім торжестві, а прислали свої привіти листовно, телефонічно чи телеграфічно, а саме: Преосвященому Владиці Богдану, всч. о. канцлеру Підгорецькому, сестрам й шваґрам: Семенюк, Романко, Войтович і Бацула з Шікаґо і всім іншим, що не забули за нас в нашім дні срібного ювилею. Най Бог вас всіх нагородить сторицею.

о. Степан Мусійчук і родина.
ог. Ню Кесл, Па.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МІШ.

З діяльности Українського Золотого Хреста, від. 34.

Після літнього сезону наш відділ знова взявся до енергічної праці. Скликано збори і на зборах обговорено, в який спосіб повести акцію, щоб роздобути троха гроша на ріжні добродійні цілі. По довшій дискусії рішено дати ряд підприємств з добрим приходом, а з доходу тих підприємств закупити різдвяні подарунки для українських вояків з нашої околиці, що служать в американській армії. Відділ влаштував кілька підприємств, котрі вдалися, приносячи гарний дохід. З цього доходу закуплено 253 пачок. Кожна пачка коштувала $2.50. Їх розіслано до наших вояків, котрі служать тут в армії і поза границями нашого краю.

Щоб збільшити наш фонд на закупно різдвяних дарунків, ось такої організації і поодинокі громадяни і громадянки жертвували в долярах від себе на цю ціль: Укр. Жіночий Демократичний Клюб $15; Марія Джумага $5, пані Прокопович $3, п. Процик $3, п. Герула $2, пані Горішна $2, пані Коновальська $2, пані Литвин $1, п. Туркевич $1, пані Королишин $1, пані Пашко $1, пані Кузик $1.

Крім цього членкині нашого відділу беруть активну участь також в інших американських акціях. Много членкинь наших збирали на „Вор Чест", а з каси висигновано $10 на цю ціль. Рівнож наш відділ співпрацює з Ам. Червоним Хрестом, помагаючи в шиттю і т. п.

І надалі приобіцюємо працювати для користи нашої прибраної вітчини. В минулому році уряд був такий: Ю. Костюк, предс., М. Джумага, рек. секр., В. Шеремета, фін. секр., К. Стахів, касієрка.

В місяці грудні відбулись річні збори і вибрано новий уряд на наступний рік: Ю. Костюк, предс., пані Тиро, секр. рек., пані Машталер, секр. фін., пані Олійник, касієрка, пані Дирбавка і пані Стахів, контролорки; пані Кульчицька, заст. предс., пані Шеремета, заст. рек. секр., пані Патра, заст. фін. секр.; пані Дирбавка і пані Холевка,- надзирательки хорих.

Марія Джумага, секр.

EVERYBODY 10
SHOOT STRAIGHT
With Our Boys!
BUY WAR BONDS

ФУТРА
НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР
НАЙЛІПШІ ФУТРА
НАЙДЕШЕВШІ ЦІНИ
Купуйте футра з ДОВІРЯМ у вирібництві
МИХАЙЛА ТУРАНСЬКОГО
Michael TURANSKY
350 — 7th Avenue, New York City
Between 29 & 30 Streets
16th floor
LAckawanna 4-0973
HOURS:
Daily to 6:00 P. M.
Saturdays to 5:00 P. M.

JOSEPH SNINUR
The Polka King

НАРЕШТІ ПО ДОВГІМ ОЖИДАННІ
3 нові сензаційні
ПОЛЬКИ на рекордах СОНАРТА
— найжаркіщі з часів „Бір Берел" і того роду, що, раз почувши, ви ніколи не захочете бути без них.
ОСИП СНІГУР („Король Польки") і його орхестра виконали:
M-580 ВЕСЕЛА ПОЛЬКА (Jolly Tar Polka)
ГРАЙ МЕНІ, СКРИПКО (Sonart Jive Polka)
M-581 ПОЛЬКА: НЕ ТЕПЕР (Dawn Patrol Polka)
ВАЛЬС: БАНДУРА (Red Roses—Waltz)
M-582 ПОЛЬКА: ҐАНЬКА (Fiesta Polka)
ПОЛЬКА НОВОМОДНА (Victory Polka)
Ціна 79 ц. за один рекорд.
Питайте за цими рекордами в вашого торговця рекордами або пишіть до: 23-
SONART RECORD CORP.
251 W. 42nd St., New York City

УВАГА! БРУКЛИН, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ДОМУ
216-218 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
влаштовується під управою панни Р. Красновської невмірущу драму Івана Котляревського
НАТАЛКА ПОЛТАВКА
В НЕДІЛЮ, 14. ЛЮТОГО (FEBRUARY 14, 1943)
По виставі ТАНЦІ
Початок точно в 5-тій пополудні Вступ 50 центів.
Шановні Громадяни! Управа Національного Дому, який вже пятий рік служить як осередок нашого громадського життя, просить Вас прийти та налюбуватись виставою цеї штуки, яка є виставлювана найкращими силами в нюйорській околиці, а тим самим причинитесь до сплати зобовязань, які ще тяжуть на домі. Тому приходіть громадно і кличте знайомих, де Вас щиро привитає
Управа Укр. Нац. Дому в Бруклині, Н. Й.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
ТЕАТРАЛЬНИЙ ГУРТОК „ПРОМІНЬ"
відограє в дохід Української Православної Громади
„ЧОРНОМОРЦІ"
оперету в 3-ох діях, Я. Кухаренка, в обрібці Старицького
В НЕДІЛЮ, 14. ЛЮТОГО (FEBRUARY 14, 1943)
В САЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ
334 E. 14-та Стріта Ню Йорк Сиӣі.
Початок точно в 6. год. ввечір. Вступ 50 центів.
По виставі ЗАБАВА з ТАНЦЯМИ при добірній музиці.
Вельмишановне Громадянство! В цій опереті беруть участь найкращі сили театр. гуртка „Промінь", які певно всіх Вас вдоволять, тому приходіть самі, кличте знайомих, а певно не пожалуєте!
За повне вдоволення і гарну забаву ручить — Комітет.

СПІВЧУТТЯ НА ВОЄННІМ ФРОНТІ.—Тільки кілька кроків від боевої лінії на Новій Гвінеї воякові переливають кров, аби врятувати йому життя. Лікарі часто доконують операцій в полі, коли пацієнт може вмерти, не дійшовши до шпиталю.

Проф. Микола Чубатий.

Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні

(Картини нової історії українського народу).

33)

14. Позашкільна освіта.

(Продовження).

а) Позашкільна освіта під большевиками.

Большевицька влада відразу завела систематичну працю над позашкільною освітою мас, але тільки в комуністичному напрямку. Тим способом позашкільна освіта зводилася на ділі до так званої політграмоти, себто до обовязкової науки комуністичного катехізму. Щоби то осягнути треба було політграмоту зробити доступною неписьменним масам, тому большевики кинули клич — ліквідації неграмотности. Окрема комісія при Наркомосі так звана Лікнеп-ліквідація неписьменности, підняла доволі інтензивну працю поборювання неписьменности і треба признати з поважним успіхом. Грамотність одначе не відкрила перед досі неписьменною українською масою освіти, тільки політграмоту. Осередки навчання політграмоти та тої роботи, що в нетоталітарних державах зветься позашкільною освітою, були в робітничих чи комсомольських клюбах по містах та в так званих сельбудах (сельський будинок) по селах. Середниками тої освіти був партійний часопис, читаний на голос, стінна ґазета, лекції, радіо, кінотеатр та театри; все то стояло на услугах ширення комуністичної політграмоти.

Лучником поміж селом чи робітничим гуртком та найближчим партійним часописом були кореспонденти спеціяльно партією настановлені споміж мешканців села, так звані селькори (сельські кореспонденти) та робкори (робітничі кореспонденти). Які висліди тої позашкільної освіти? Втовкмачування в голови українських мас комуністичної доктрини в такім поясненню, як його під ту пору [illegible] заступає партія та її непомильний викладач секретар комуністичної партії — від смерти Леніна. Йосиф Сталін. Висліди були мало що інші як за царату, а ними були вузкоглядність мас й фанатизм передовсім молодшого покоління, з тою різницею, що за царату впоювано масам переконання про непомильність царя-батюшки та фанатизм для православія російського видання, тепер переконання про непомильність Сталіна та фанатизм до комуністичної доктрини. Про якусь іншу позашкільну освіту з ширшим світоглядом, як в демократичних країнах, яка відкриває нові горизонти та побуджує людину до думання, й мови не могло бути в советській дійсности. Все було задавлене тоталітарним режімом комуністичної країни.

б) Позашкільна освіта Західної України.

До світової війни в Західній Україні позашкільна освіта спочивала в руках центрального товариства Просвіта у Львові, яке 1914 року начислювала 2,879 філій - читалень. Буревій світової війни, що болючо діткнув цю частину української землі наніс Просвіті такі доймаючі шкоди, що в першім році польської окупації остало тільки 882 читалень. Треба було братися за відбудову тих культурних станиць і треба признати, що мимо усіх труднощів з боку польської адміністрації висліди праці були очевидні. Перед самим большевицьким наїздом галицька Просвіта мала вже понад 80 окружних відділів та понад 3,200 читалень, з біля пів міліонами членів, мимо того, що по р. 1930 на ділі на Лемківщині заборонили закладати читальні Просвіти.

Труднощами в освітній праці з боку польського уряду було це, що читальня і бібліотеки підлягали цензурі і не сміли мати багато книжок, які появилися навіть перед світовою війною. За найдення такої книжки в читальняній бібліотеці розвязували читальню. Читальні Просвіти звичайно перші падали жертвою пацифікацій, сотки бібліотек спалили поліційно - військові відділи, багато будинків поруйнували. Театральні вистави стрічалися з адміністраційними обмеженнями, а в останніх трьох літах в так званій прикордонній смузі, що обнимала одну четвертину Галичини на ділі всю освітну роботу припинила адміністрація без ніякого навіть зарядження.

А проте просвітний рух поступив не тільки вширш, але що важнійче в глиб. Біля половини читалень мали вже гарні муровані будинки; дуже часто здвигнені при помочи жертв односельчан в Америці. Бібліотеки мали не тільки щоденну пресу, але також нові українські видавництва. Система праці в читальнях із передвоєнного поверховного читальняного животіння стала поважна та основна. При багато читальнях були самоосвітні гуртки, що вели систематичну працю над поглибленням свого знання з обсягу української мови, історії, ґеографії та загально людських наук. Театральні вистави нерідко стояли [illegible] вище пересічного рівеня аматорського театру. Словом Читальня ставала направду освітним центром.

Централя Просвіти у Львові випускала низку видавництв, що були провідниками в ріжних ділянках читальняної праці, в першу черґу знаменитий науково-популярний місячник „Життя й Знання", а дальше видання „Аматорський Театр"! „Народна Просвіта". Проби львівської централі Просвіти перенесли свою працю теж на Волинь та на другі північні землі Західної України розбивалися о непроходимий сокальський кордон створений польською адміністрацією для зльокалізовання „української зарази" тільки на Галичину.

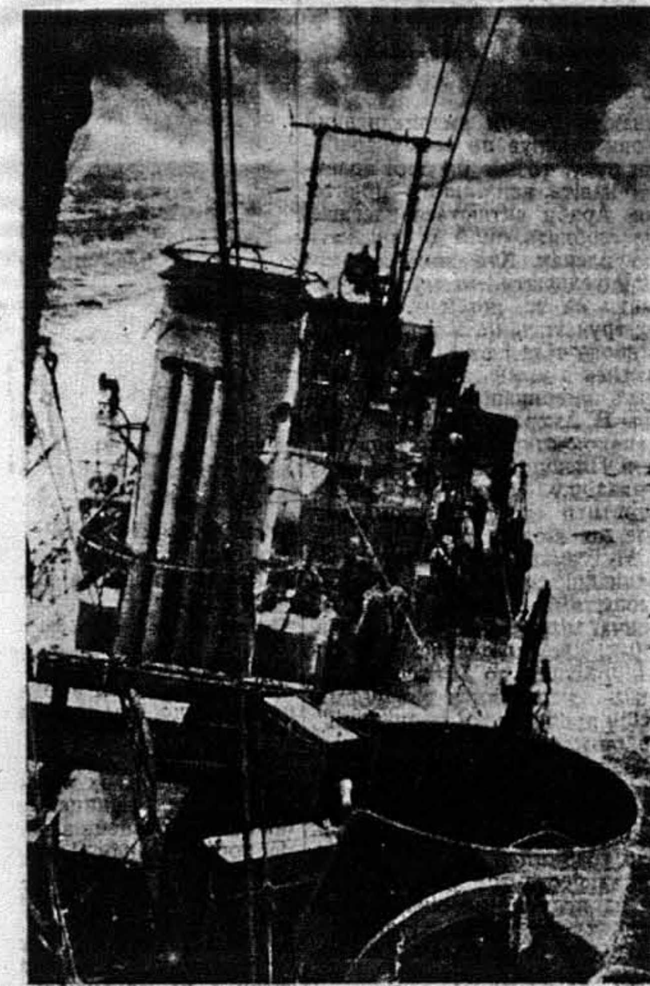
Освітна робота на тих землях не була вже новістю. Відступ російських військ з тих земель вже 1916 року став початком нового життя. В Холмі повстає товариство „Рідна Хата", що мала по селах біля 300 відділів, доки їх всіх не зліквідувала польська влада до 1930 р. цілковито. На Волині повстали повітові Просвіти у Володимирі, Луцьку, Рівнім, Кремянці та Острозі. Кожна з них мала більше ніж по сто своїх відділів по селах, що вели доволі інтензивну освітну працю. Одначе до р. 1932 польська влата закрила теж всі читальні Просвіти на Волині.

Проти освітної діяльности українських освітних товариств Польща бажала протиставити дрежавні читальні утримувані коштом громад, щось як большевицькі сельбуди. Говорилося навіть про ліквідацію всіх українських та польських громадських освітних установ, щоб на їх місце дати ті спільні з імени а на ділі чисто польські освітні державні установи. Говорилося навіть про плян примусової позашкільної освіти для молоді, що покінчила сільську школу, очевидно освіти в польському державному дусі. Всі ті одначе тоталітарні задуми на винародовлення непольського населення спиняв брак гроша а вкінці друга світова війна.

Подібно як у шкільній ділянці так само в ділянці позашкільної освіти **Буковина** з приходом чужої окупації стратила всі довоєнні здобутки. Натомісць українське **Закарпаття** під чеською владою дістало можливість свобідної освітної праці поза школою. Галицька Просвіта стала первовзором й тут для основування читалень Просвіти на Закарпатті. Ужгородська централя мала до розвалу Чехословаччини понад дві сотні читалень. Та не тільки видавала популярні книжочки, але також щорічний Науковий Збірник і тим способом хоч в части заступала тут брак орґанізації якогось наукового характеру.

Побіч Просвіти працювало на Закарпатті освітне товариство ім. Духновича москвофільського напрямку, що скількістю читалень майже дорівнювало Ужгородській Просвіті.

(Дальше буде).

ПЕРШИЙ АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ВОЄННИЙ КАРАБЕЛЬ. —На південно-західному Пацифіку спущено на воду нищитель „Варамунґа", перший воєнний корабель, збудований в Австралії.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Річні збори.

Річні збори Тов. ім. О. Басараб, від. 348 У. Н. Союзу, відбулися дня 16. січня в церковній галі при Вест Реєн евені. Збори відкрила предс. Варвара Дубас, а до перепровадження зборів вибрано Анастазію Дубінську. Секретарювала Йосифіна Стахура.

По звіті урядничок члениці дали вотум довіря уступаючим урядничкам і вибрано таких урядничок на цей рік: Анастазія Дубінська, предс.; Варвара Дубас, заст. предс.; Марія Періґ, секр. фін. і кас.; Йосифіна Стахура, секр. рек.; Марія Мороско і Марія Бура, контрольорки, а Марія Гавриляк, доглядачка хорих.

А що цей відділ обходив пяту річницю заснования, то за пять років приєднано 93 членів до відділу. На тих річних ювилейних зборах був рівнож приявний Союзовий орґанізатор п. Білецький, що в своїй довшій промові пояснив членицям, яке значіння мають жіночі відділи при У. Н. Союзі та закликав члениць, щоби дбали про розвій згаданого відділу і вписували до нього своїх дітей. А що відділ обходить пяту річницю, то вже орґанізатор має нових 14 членів для відділу. Як будете довше в згоді працювати, казав орґанізатор, то відділ скоро подвоїться у членстві.

П. Дубінська подякувала п. Білецькому за такі гарні слова. Ще треба згадати, що п. Білецький за час короткого побуту в нашій місцевости і околиці приєднав до У. Н. Союзу 126 членів, а то 20 до відділу 348, 30 до від. 119, 46 до від. 274, 17 до від. 386 в Шерон, 13 до від. 115 в Кентон.

Теж рішено, щоб закупити воєнний бонд за $50.

На тих зборах ухвалено, що збори місячні мають відбуватись що друга неділя в місяці, зараз по Службі Божій, в галі церковній. На тім збори замкнено.

За уряд: **А. Дубінська,** предс., **М. Періґ,** секр. фін. і касієрка, **Й. Стахура,** секр. рек.

НІМЦІ ЕВАКУВАЛИ БРЕСТ І ЛЬОРІЄН.

БЕРН. — Німецька окупаційна влада казала винестися всему цивільному населенню з портів Бресту й Льоріяну, котрих уживають німецькі підводні човни за свої бази для операцій на Атлянтику.

У цей спосіб виселено 180,000 французів. Російська новинкарська аґенція „Таас" називає маршала фон Рундштедта, німецького команданта в Франції, автором цього приказу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЮТИКА, Н. Й. — Звичайні місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 58, відбудуться в неділю, 14. лютого, в церковній галі, зараз по Службі Божій в годині 11. рано. Всі члени мають бути на цих зборах, бо маємо важні справи до полагодження. — М. Дацьковський, предс.; М. Доновік, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Клюбу Поступового, від. 70, відбудуться у вівторок, 16. лютого, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, при Фліт вул. Просимо членів і члениць прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени хай вирівнають свої залеглі вкладки. Просимо також всіх членів, котрі ще не вислали одержаних карток у справі бондів, щоб це зробили якнайскорше, бо з кінцем цього місяця секретар має подати загальну суму до головного уряду У. Н. С. — За уряд: В. Кушнір, секр.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ДОМАШНІ РОБІТНИКИ (HOUSEWORKERS)

Досвіду не вимагаємо. Постійне заняття в департаменті домашного заряду в медичній інституції в місті поблизького стейту. Заняття включає загальну домашню працю, обслугу при столах і дещо в приготуванні поживи. Добра нагода на підвищення в посаді.

Пані **DANA POWELL** прийме вас на розмову **сьогодні від 11:30 до 6:30 в Готелі Плаза, Джерзі Сіті, і в неділю, 14. лютого, від години 12 до 4, в Готелі Емпаєр, 63-та вулиця і Бродвей, Ню Йорк Сіті.**

ПОТРІБНО ЧОЛОВІКІВ до ПРАЦІ у Пральні. Досвіду не вимагаємо. Постійна праця і добрі робітничі услівя.
R. H. H. STEEL LAUNDRY,
138 Oakland Ave., Jersey City, N. J.

ПОТРІБНО ДІВЧАТ І ЖІНОК до праці у пральні. Досвіду не вимагаємо. Постійна праця і добрі робітничі услівя. 22-8
R. H. H. STEEL LAUNDRY,
138 Oakland Ave., Jersey City, N. J.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПАРАНЯ ФЕДОРІВ пошукує **КАТЕРИНУ ПАНЬКІВ** зі села Дашави, повіт Стрий, Галичина. Давніще перебувала в Ню Йорку, а останніми роками в Бостоні. Хто про неї знав, або вона сама, хай зголоситься на подану тут адресу: 27,-
FRANCES P. HADLEY,
2114 N. Seminary St., Chicago, Ill.

Д-р ВОЛОД. ГАЩИЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 попол.; від 6 до 8 ввечір.
В неділі згідно з умовою.

БОЛІНІГ

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жили, болючі ноги, флебітіс (запалення жил), напухлі або болючі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими европейськими методами без операції.

Лікує згрубіння литок і котиків.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 ввечір, в понеділки і четверги від 1. до 8:30 ввечір. Нема урядових годин у неділі.

Dr. L. A. BEHLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІЯЛІСТ.

Даром пробка зілля МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для всіх, що терплять на недомагання шлунка й випробували коштовні ліки й зела, а не найшли полекші. Тим усім поручаємо спробувати даром Зела Милертон, котрих не запарюється ні вариться, а споживається в натуральній формі. По вжитті пробки переконайтеся, як скуточно ділають в недомаганнях таких, як кваси шлунка, ґази, нестравність, запір, брак апетиту, біль голови й інші недомагання, котрі походять зо злого травлення. Щоби переконатися, пишіть по пробку.

Спеціяльна Оферта по знижених цінах.

[ ] $1.00 за 1 коробку Мілертону
[ ] $1.50 за 2 коробки Мілертону
[ ] $2.00 за 3 коробки Мілертону

Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптиці, а як там його не мають, то пишіть до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. BOX 628, NEWARK, N. J.

Single package not sent C O D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важні лише при замовленні просто з головного офісу.

МИЛІ

Кілька миль це може значити лиш кілька хвиль; хочби хтось мешкав подальше, він може мати нашу услугу швидко й успішно, якщо такої услуги потребує.

Ті, що бажають Євусякової обслуги, знаної від 30 років як цілковитої й обдуманої, можуть до нас навідуватися безпечно, не зважаючи на віддаль.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City — Phone: BErgen 4-5989
34 E. 25th St., Bayonne — Phone: BAyonne 3-0540

ПРОДАЮ
ДОМИ, ФАРМИ, РЕСТОРАНИ, САЛУНИ, БУЧЕРНІ, ҐРОСЕРНІ
й ріжного рода бизнеси.
Полагоджую нотаріяльні справи.
Продаю ріжного рода асекурацію
ПЕТРО БАРТКІВ
Real Estate & Insurance Broker
Notary Public
309 E. 14. St., New York, N. Y.
Phone AL. 4-8254

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

$150.00 і вище ЦІЛИЙ ПОХОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J,
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 715. Легка ціль.

Як Тарзан наблизився, Джеґер крикнув: „Я тебе вбю!"

Невстрашний Тарзан, замісць відповідати, підходив далі поволи, постійно.

Нагло як блискавка він кинувся на свого ворога.

Джеґер ждав. Потім, у відповідний мент, він замахнувся палюгою на голову Тарзана.